

מסכת נזיר פרק ד' - "מי שְאָמַר"

1. כ, ב - כא, א

מְשַׁנֵּה

מי שְאָמַר: "הריני נזיר" ושמע חבירו ואמר "ואני", "ואני" - נזלם נזירים. הותר הראשון - הותרו כולן. הותר האחרון - האחרון מותר וכולם אסורין.

אמר: "הריני נזיר", ושמע חבירו ואמר "פי כפיו ושערי בשערו" - הרי זה נזיר. "הריני נזיר", ושמעה אשתו ואמרה "ואני" - מיפר את שלה, ושלז קיים. "הריני נזירה" ושמעה בעלה ואמר "ואני" - אינו יכול להפר. "הריני נזיר ואת", ואמרה "אמן" - מיפר את שלה, ושלז קיים. "הריני נזירה ואתה", ואמר "אמן" - אינו יכול להפר.

גְמָרָא

יתיב ריש לקיש קמיה דרבי יהודה נשיאה ויתיב וקאמר: והוא שהתפסו כולן בתוך כדי דיבור.

וכמה "תוך כדי דיבור"?
כדי שאלת שלום.

וכמה "כדי שאלת שלום"?

כדי שאומר שלום תלמיד לרב.

אמר ליה: תוב לא שבקת רווחא לתלמידא!

כא, א תניא נמי הכי:

"מי שְאָמַר: "הריני נזיר" ושמע חבירו ושהה כדי דיבור, ואמר: "ואני" - הוא - אסור, וחבירו - מותר. וכמה "כדי דיבור"?
כדי שאילת שלום תלמיד לרב."

לימא מסייעא ליה:

"מי שְאָמַר "הריני נזיר" ושמע חבירו ואמר "ואני" "ואני", ותו לא !?

תנא כי רוכלא ליחשיב וליזיל!?

וליתני חד ולשמעינן הני!

הכי נמי, ומשום דקתני סיפא:

"הותר הראשון - הותרו כולן,

הותר האחרון - האחרון מותר וכולן אסורין",
מקלל דאיכא אמצעי, ומשום הכי קתני: "ואני" "ואני".

רַס"י

מתני'

מי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני כו'. וכן חבירו אמר ואני:

הותר ראשון שנשאל על נזירותו הותרו כולן. שכולן תלו נזירותן בראשון:

גמ'

יתיב ר"ל קמיה דר' יהודה נשיאה ויתיב וקאמר. כי תנן במתני' וכולן נזירים כגון שהתפסו כולן בתוך כדי דיבור של ראשון דבכדי שאילת תלמיד לרב דאית ביה שלש תיבות שלום עלך רבי התפסו כולן ומתניתין דקתני ואני ואני דלא תני אלא תרין דוקא קתני דכי שקלת לחדא תיבה מקמא דאמר הריני נזיר ומצרפת ליה להנך דאמרי ואני ואני שכולן שלשה נדרו בתוך כדי שאילת שלום תלמיד לרב דהויין נמי שלשה תיבות:

תוב לא שבקת רווחא לתלמידא. דלימא ליה אלא הנך תלת מילי ולא משום דאית ליה לרבי יהודה נשיאה דלימא ליה טפי אלא מילתא בעלמא קמ"ל ומסייע ליה לריש לקיש:

תניא נמי הכי. דבעינן שיהו נתפסין בתוך כדי דיבור:

הוא אסור. הראשון שאמר הריני נזיר והשני שאמר ואני מותר לפי ששהה כדי דיבור הא אם לא שהה הרי זה נזיר כמותו: לימא מסייע ליה מי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני ואני. ומדלא קתני אלא הנך תרין ש"מ דמשום דאי קתני טפי לא הוי כדי דיבור של ראשון ואנן בעינן דליהוי תוך כדי דיבור ותו לא: מהכא לא תסייע ליה דבדין הוא דהוה ליה למיתני עד מאה אלא לאו אורחיה דתנא כי רוכלא דמחזר על העיירות בפרגמטיי שלו והולך ומכריז ומונה יש לי מחטין וכוסות וקערות ה"נ ליחשיב וליזיל: ואי לאו משום דווקא ליתני חד ותו לא ולשמעינן הני (הכי נמי) לאו דווקא הוי בתוך כדי דיבור: אין ה"נ אלא משום דלא משכחת בה אמצעי דאיבעי ליה למיתנא משום הכי נמי תני ואני ואני:

2. כא, א

כ"י

איבעיא להו חד בחבריה מיתפיס. [ולא] כר"ל ואפילו עד מאה מיתפסין ואזלין :
ת"ש ואני ואני. מדלא קתני טפי ש"מ דהיינו טעם דבקמא מיתפסין :
ראשון הוא דשרי. כלומר משום ראשון דאישתרי אישתרו נמי כולהו הא אם הותר אמצעי לא יהא מותר אחרון שלמטה הימנו וש"מ דטעמא הוי משום דבקמא מיתפסין :
לעולם. אימא לך חד בחבריה מיתפיס. וכי הותר אמצעי הותר נמי אחרון והא דלא קתני לה משום דלא אפשר דאידי דבעי למיתנא כי הותר ראשון הותרו כולן משום שאם אין ראשון אין אמצעי ואין אחרון ואי תני אמצעי לא מצי למיתנא הותרו כולן דהא איכא ראשון דלא משתרי כו' :
מדקאמר האחרון מותר וכולן אסורים. ואפילו אותו שהתפיסו לאחר שלישי שמע מינה דבקמא מיתפסין ומשום הכי לא מישתרו : אייל מהכא ליכא למשמע מידי דהכא מיירי דליכא אחרינא בהדיה והא דקאמר וכולן אסורים אאמצעי ואראשון קאי :
אבל אמצעי דאיכא אחרינא בהדיה. כלומר דאי לא דייקת מינה להאי גיסא דוק מינה לאידך גיסא דמדקאמר האחרון מותר וכולן אסורין דליכא אחרינא בהדיה מכלל דאי הותר אמצעי דאית ליה אחריני בהדיה דאישתרי נמי ההוא בתרא דמיתפיס ביה וש"מ דחד בחבריה מתפיס :
לעולם אימא לך. בקמא מיתפסין והאי אחרון דקאמר היינו אמצעי. וקאמר לך דאפי של אחרון לא הותר משום דבקמא מיתפסין והאי דקאמרי ליה אחרון לאו דוקא אלא אידי דתנא ראשון תנא אחרון :
ת"ש דתניא בהדיא כו' הותר האמצעי הימנו ולמטה מותר. דהיינו אחרון וש"מ דכל חד וחד בחבריה מתפיס ש"מ :

איבעיא להו:

חד בחבריה מיתפיס,
 או דלמא: בקמא מיתפיס?

למאי נפקא מינה?

לאתפוס ומיזל.

אי אמרת: חד בחבריה מתפיס - מתפסין ואזלין לעולם.
 ואי אמרת: בקמא מתפסי טפי מקדי דבור לא מתפסין.

מאי?

תא שמע:

"הריני נזיר, ושמע חבירו ואמר: "ואני", "ואני" - ותו לא מידי!
 שמע מינה: בקמא הוא דמתפסי,
 דאי סלקא דעתך חד בחבריה מיתפיס - ליתני טובא "ואני"!

תנא כי רוקלא ליחשיב וליזיל?!

וליתני חד ולשמעין כולהון!

אידי דקתני: "הותר הראשון - הותרו בולן,

הותר האחרון - האחרון מותר וכולן אסורין",

מכלל דאיכא אמצעי,

משום הכי קתני: "ואני" "ואני".

תא שמע:

"הותר הראשון - הותרו בולן".

"ראשון" - הוא דשרו,

הא אמצעי - לא!

שמע מינה: בקמא מתפסין.

אימא לך: לעולם חד בחבריה מתפיס,

ואידי דבעי מיתנא: "הותרו בולן",

דאי תנא אמצעי - איכא ראשון דלא משתרי, משום הכי קתני "ראשון".

תא שמע:

"הותר האחרון - האחרון מותר וכולן אסורין".

דלא איכא אחרינא בתריה,

אבל אמצעי, דאיכא אחרינא בתריה - משתרי.

שמע מינה: חד בחבריה - מתפיס.

לעולם אימא לך: בקמא מיתפסין,

ומאי "אחרון" דקתני? אמצעי,

ואידי דתנא "ראשון", תנא "אחרון".

תא שמע:

דתניא בהדיא:

"הותר הראשון - הותרו בולן,

הותר האחרון - האחרון מותר וכולן אסורין,

הותר אמצעי - הימנו ולמטה מותר, הימנו ולמעלה אסור".

שמע מינה: חד בחבריה מתפיס.

שמע מינה.

3. כא, א-ב

רס"י

משום דקאמר פי כפיו. דמשמע דקאמר פי נזיר ושערי נזיר מי הוי נזיר:

ורמינהו כו' זה הכלל כו'. ופה ושיער לא הוי דבר שהנשמה תלויה בו דאי גיזו לשיער וחתוך לניב שפתיים לא מיית:

אמר רב יהודה דאמר הכי יעשה פי כפיו מיין. דהואיל דפריש הכי הוי נזיר: אמרה הריני נזירה ושמע בעלה ואמר ואני שניהם נזירין ואינו יכול להפר לה. דכיון דאמר ואני גלי אדעתיה דניחא ליה במאי דקא נדרה איהי והשתא מקיים לה:

"הריני נזיר" ושמע חבירו ואמר: "פי כפיו ושערי כשערו" [- הרי זה נזיר].

משום דאמר: "פי כפיו ושערי כשערו" הרי נזיר?

כא, ב ורמינהו:

"ידי נזירה" ו"רגלי נזירה" - לא אמר פלוג.

"ראשי נזירה", "כבדי נזירה" - הרי זה נזיר.

זה הכלל: דבר שהנשמה תלויה בו - הרי זה נזיר!

אמר רב יהודה:

דאמר הכי יעשה פי כפיו מיין, ושערי כשערו מלגזו.

4. כא, ב - כב, א

רס"י

ואי אמרת מיעקר עקר. בעל את הנדר מעיקרו אישתכח דבהאיא שעתא דקאמרה חבירתה ואני דלא חייל עלה נזירות כלל:

ואי אמרת מיגז גיזי. דמכאן ולהבא לא חייל עלה נזירות אבל למפרע הוות נזירה:

איהי אישתראי וחבירתה אסירא. דלכי אמרה ואני הוות חבירתה נזירה מעליא:

ואי ס"ד בעל מיגז גיזי. את הנדר מכאן ולהבא אמאי אינו יכול להפר משום דקאמר ואני נימא דהאי דאמר ואני להכי הוא דקאמר הכי דתהוי נזירה לפי שעה עד דליקבל עליה נזירות וליגזייה לנזירות אשתו מכאן ולהבא ונזירות דדידה תיחול עליה כדמעיקרא דהא אינו מיפר מכאן ולמפרע:

אלא לאו שמע מינה. הבעל כי. מיפר לנזירות אשתו מיעקר עקר לה ומשום הכי אינו יכול להפר לה שאם יהא מיפר לה נמצא מיפר את שלו דמעיקר עקר והיינו טעמא דאינו יכול להפר את שלה משום דבהאיא שעתא דאמר ואני נחא ליה דתהוי נזירה עד דחייל עליה נזירות דהא קיים לה לפי שעה ומהיאת שעתא ואילך לא מצי מיפר משום דבעל מיעקר עקר דלעולם אינו יכול להפר מכאן ולהבא בלא מפרע והכא למפרע לא מצי מיפר דהא קיים לה לפי שעה:

לא לעולם מיגז גיזי. אלא היינו טעמא דלא מצי מיפר לה דכיון דאמר לה ואני כמ"ד לה קיים נזירותך דמי והלכך אי מיתשיל אהקמתו אהא דקא מקיים לה ברישא מצי מיפר ואי לא לא מצי מיפר:

ואם שלה היתה הבהמה. וכגון שהקנה לה אחר לנזירותה ואמר לה על מנת שאין לבעליך רשות בה: והיינו טעמא. דתמות דכיון שהפרישה לשם חטאת מעיקרא והשתא לא מצטרחה לכפרה דהא היפר לה בעלה ועקר את הנדר מעיקרו הויה לה כחטאת שמתו בעליה דגמירי דלמיתה אזלא לפי שאין כפרה למתים ואית. דמפרשי כיון דצריכה כפרה על שציערה עצמה מן היין והשתא לא צריכה דהיפר לה בעלה מעיקרא הויה לה כחטאת שמתו בעליה דגמירי דלמיתה אזלא דאפילו ר"א הקפר מודה דלא קרבה אפי' על הצער משום דהויה לה כחטאת שמתו בעליה משום דבחטאת בהמה גמירינן דתמות אבל בחטאת העוף לא גמירינן דתמות:

אלא פשיטא דהיפר לה בעל. וקתני דסופגת את הארבעים על שהיתה שותה יין ומטמאה למתים קודם שהיפר לה:

לעולם אימא לך מיעקר עקר לה בעל. והכא במאי עסקינן דסופגת את הארבעים כגון דלא היפר לה ודקאמרת אי לא היפר לה בעל צריכא למימר ודאי לא צריכא אלא משום דקתני סיפא כו':

אינה סופגת. דצריכא למימר דס"ד דתספוג כיון דנתכוונה לאיסורא: תנא נמי רישא סופגת. את הארבעים דאינה צריכה:

האשה שנדרה בניזיר ונטמאת ואח"כ הפר לה בעלה מביאה חטאת העוף. דאפילו אמרינן דתיהוי כחטאת שמתו בעליה כיון דבעל מיעקר עקר לה לא אשכחן בה דתיזיל למיתה:

"הריני נזירה", ושמע בעלה ואמר "ואני" - אינו יכול להפר."

איבעיא להו:
בעל מיעקר עקר,
או דלמא: מיגז גיזי?

למאי נפקא מינה?

לאשה שנדרה בניזיר, ושמעה חבירתה ואמרה "ואני", ושמע בעלה של ראשונה והפר לה. אי אמרת: "מיעקר עקר" - הריא נמי אישתראי. ואי אמרת: "מיגז גיזי" - איהי אישתראי, חבירתה אסירא.

מאי?

תא שמע:

"הריני נזירה" ושמע בעלה ואמר "ואני" - אינו יכול להפר."

ואי סלקא דעתך: "בעל מיגז גיזי" - ליפר לאשתו והוא ליתסר!

אלא לאו שמע מינה: בעל מיעקר עקר.

לא, לעולם "מיגז גיזי", ובדין הוא דליפר לה.

והיינו טעמא דלא מצי מיפר: כיון דאמר לה: "ואני" כמאן דאמר: "קיים ליכ"י דמי.

אי מתשיל אהקמתו - מצי מיפר,

ואי לא - לא מצי מיפר.

תא שמע:

"האשה שנדרה בניזיר, והפרישה את בהמתה, ואחר כך הפר לה בעלה,

אם שלו היתה הבהמה - תצא ותרעה בעדר.

ואם שלה היתה הבהמה - החטאת תמות" (נויר כד.).

ואי סלקא דעתך: בעל מיעקר עקר, תיפוק לחולין!

אלא לאו שמע מינה: בעל מיגז גיזי!

לעולם אימא לך: בעל מיעקר עקר,

והיינו טעמא: כיון דלא צריכה כפרה, הוות כחטאת שמתו בעליה,

וגמירי דחטאת שמתו בעליה תמות.

תא שמע:

"האשה שנדרה בניזיר,

והיתה שותה יין ומטמאה למתים -

הרי זו סופגת את הארבעים" (נויר כג.).

היכי דמי?

אילימא דלא היפר לה בעל - צריכא למימר?!

אלא, פשיטא דהיפר לה בעל.

ואי סלקא דעתך בעל מיעקר עקר - אמאי סופגת ארבעים?!

אלא לאו שמע מינה: בעל מיגז גיזי.

לעולם אימא לך: בעל מיעקר עקר,

ומשום דקתני סיפא:

"היפר לה בעלה והיא לא ידעה,

והיתה שותה יין ומטמאה למתים -

אינה סופגת את הארבעים,"

כבא, תנא נמי רישא: "סופגת".

תא שמע:

"האשה שנדרה בניזיר, ונטמאת,

רס"י

נתי נמי עולת העוף. ומאשם לא פריך דתייתי נמי אשם דאין אשם בא אלא במקום שצריך ליכנס בזירות אחרת כי היכי דתיחול עליו נזירות בטהרה: **הא מני**. דתני אע"ג דתייעקר ליה נזירות מייתי ליה חטאת העוף:

רבי אלעזר הקפר היא. דאמר דצריך כפרה על שציער עצמו מן היין:

היא מותרת וחבירתה אסורה. דבעל מיגז גיזז ומסיים הברייתא ר' שמעון אומר אם אמרה הריני כמותיך דמשמע אם נתקיים נזירותיך עלי לקיים ואם לאו לא וכיון שהפר לה בעלה לראשונה שתיהן מותרות:

ואחר כך הפר לה בעלה -

מביאה חטאת העוף, ואינה מביאה עולת העוף.
ואי סלקא דעתך: בעל מיגז גיזז" - תייתי נמי עולת העוף!

ואלא מאי? "מיעקר עקר"?!
חטאת העוף נמי לא תייתי!

הכי נמי,

והא מני?

רבי אלעזר הקפר היא.

דתניא:

"רבי אלעזר הקפר בר רבי אומר:

מה תלמוד לומר: "מאשר חטא על הנפש" (במדבר ו, יא)?

וכי באיזו נפש חטא זה?

אלא מפני שציער עצמו מן היין נקרא חוטא.

והלא דברים קל וחומר:

ומה זה שלא ציער עצמו אלא מן היין - נקרא חוטא,

המציער עצמו מכל דבר - על אחת כמה וכמה.

תא שמע:

דתניא בהד"א:

"האשה שנדרה בנזיר, ושמעה חבירתה ואמרה: "ואני,"

ובא בעלה של ראשונה והפר לה - היא מותרת וחבירתה אסורה.

שמע מינה: בעל מיגז גיזז.

"רבי שמעון אומר:

אם אמרה לה: "הריני כמותיך" - שתיהן מותרות."

5. כב, ב

רפ"י

מר זוטרא בריה דרב מרי אמר. הא דמיבעיא לן הכא אשה שנדרה בנוזר ושמעה חבירתה ואמרה ואני ושמע בעלה של ראשונה והפר לה אפילו למייד בעל מיגז גיז היינו דבעי רמי בר חמא בפ"ק דמסכת נדרים:

הרי עלי כבשר זבחי שלמים. כגון שמונח לפניו בשר זבח שלמים ומחית נמי דהיתרא קמיה ואמר זה כזה מהו:

כי מתפיס איניש בעיקרא מתפיס. כדהויין הני זבחי שלמים קודם זריקה ואסירא:

או דילמא בצננא מתפיס. בהתיירא דאית ביה והיינו לאחר זריקה שהותר בשר באכילה ושריא בצננא היינו לבסוף דבר שהוא חס מצטנן לבסוף וה"נ לגבי חך איתתא כי אמרה ואני אי אמרת דבעיקרא מתפיס הויה לה כקודם הפרה ואסירא ואי אמרת דמיתפסה בצננא הויה לה כלאחר הפרה ושריא:

מי דמי התם כי אמר הרי עלי כבשר זבחי שלמים. אפי' אמרת דבצננא מיתפיס אפי"ה אסור דזבחי שלמים לאחר זריקת דמים מיקדש קדיש דאינו נאכל אלא לשני ימים ולילה אחד דאיכא למימר הכי איתפיס בצננא דאם לא כן מאי אהני דיבוריה:

אבל הכא כו'. ולא דמי כלל ומהכא לא תפשוט:

איכא דאמרי היינו דרמי בר חמא. דאמר אע"ג דלאחר זריקת דמים מיקדש קדיש כיון דמצי אכיל ליה חוץ לחומת עזרה בכל העיר אי אמרת בצננא תפיס ודאי שרי אלא הכי איבעיא לך (ודאי) אמרה לו:

[האשה שנדרה בנוזר, ושמעה חבירתה ואמרה: "ואני", ונא בעלה של ראשונה והפר לה - היא מותרת וחבירתה אסורה. רבי שמעון אומר: אם אמרה לה: "הריני כמותיך" - שתייהן מותרות].

כב, ב מר זוטרא בריה דרב מרי אמר:
האי היינו דרמי בר חמא.

דבעי רמי בר חמא:
"הרי עלי כבשר זבח שלמים", מהו?
כי מתפיס איניש - בעיקרא מתפיס.
או דלמא: בצננא מתפיס?

מי דמי?!

התם: כיון דאמר: "הרי עלי כבשר זבח שלמים", אף על גב דלאחר שנזרק דמו מצי אכיל ליה בחוץ, מיקדש קדיש.

אבל הכא: אי סלקא דעתך, בצננא קא מתפיס - הא הפר לה בעלה!

איכא דאמרי:
היינו דרמי בר חמא ודאי.

6. כב, ב

רס"י

הריני בעיקבין. ובא בעלה של ראשונה והפר לה אליבא דמ"ד בעל מיגז גיזו מהו אמרינן הא דקאמרה לה הריני בעיקבין בכולי מלתא משמע אם לנזירות לנזירות אם להיפר היפר וכיון דהיפר בעלה לראשונה מישתריא נמי חבירתה [והאי] בעיקבין משמע בסוף:

או דלמא כמיקמי דליפר לה בעלה. משמע דמשמע כמו דאמרה הריני נזירה כמותיך עד סוף נזירותיך דהיינו סמוך להפרה דבעל דנזירותה משכה ואזלה עד שהפר לה בעל וכשהפר לה בעל אזלה לה בסוף נזירותה ולעולם מיקמי דליפר לה בעל קאמרה וכי הפר לה בעלה לראשונה אסורה חבירתה: ת"ש האשה שנדרה בנזיר ושמע בעלה ואמר ואני אינו יכול להפר ואי ס"ד דכי אמר לה הריני בעיקבין כמעיקרא. מקמי הפרה משמע וקיימא לן נמי דבעל מיגז גיזו וכ"ש היכא דאמר ואני סתם ולא אמר בעיקבין דמשמע דבעיקרא מיתפיס אי"כ אשתכח דכי קאמר לה ואני משמע דניחא ליה דתתקיים עילה נזירות עד דלימא איהו ואני ולקביל עילווי נזירות וליפר לה נזירות דידה ולקיים נזירות דידה הא לאו איתפיס בנדרה אלא במקמי הפרה אלא לאו ש"מ מדאינו יכול להפר לה דבכולה מילתא מיתפיס והלכך הוא לא מצי מיפר דאי מיפר את שלה נמצא מיפר את שלו הא אשה אחרת דאמרה לה הריני בעיקבין כיון דהיפר בעל לראשונה איהי נמי מותרת:

לא לעולם. אימא לך דבעיקרא מתפיס:

והכא. טעמא מאי הוא דלא מצי מיפר לה דכיון דאמר לה ואני כאומר קיים ליכי דמי:

אמרה לה: "הריני נזירה בעיקבין" - מהו?

"הריני בעיקבין" בכולא מילתא, ושריא. או דלמא: כמיקמי דליפר לה בעלה, ואסירא?

תא שמע:

"האשה שנדרה בנזיר, ושמע בעלה ואמר: 'ואני' - אינו יכול להפר."

ואי סלקא דעתך, כי אמר לה: "הריני בעיקבין" בעיקרא קא מתפיס -

ליפר לה לדידה ולוקים דידיה!

אלא לאו, שמע מינה: בכולא דמילתא מתפיס,

והלכך: הוא דלא מצי מיפר, הא אשה דאמרה: "הריני בעיקבין", היא נמי מותרת.

לא, לעולם בעיקרא מתפיס,

והכא, כיון דאמר לה "ואני" כאומר: "קיים ליכי" דמי,

ואי מתשיל אהקמתו, מצי מיפר, ואי לא - לא.

7. כב, ב - כג, א

רפ"י

הריני נזיר ואת ואמרה אמן מיפר את שלה. והאי דאמר לה ואת לא הוי קיום לפי שאין אדם יכול להזיר את אשתו בנזיר:

מפני שתלה נדרו בנדרה. דמשמע דקאמר הריני נזיר אם את תהא נזירה וכיון דלא אמרה אמן שניהם מותרין: אביי אמר אפי' תימא. שניהם מותרין ולא קשיא ובמאי עסקין בברייתא כגון דאמר לה הריני נזיר ואת דמשמע דקאמר לה הריני נזיר אם תהא נזירה והלכך היכא דאמרה אמן שניהם אסורין וכי לא אמרה אמן שניהם מותרין שכן הוא תולה נזרו בנזרה:

ומתניתין דאמר הריני נזיר לגמרי ואת מאי. כלומר ואת מי הוית נזירה והלכך אי אמרה אמן דניחא לה בנזירות הרי בעל יכול להפר לפי שלא תלה נדרו בנדרה (ומתניי דקתני דיכול להפר את שלה וברייתא קתני דשניהן יכול להפר):

"הריני נזיר ואת",
ואמרה: "אמן" -
מיפר את שלה, ושללו קיים".

ורמניהו:

"הריני נזיר ואת",
ואמרה: "אמן" -
שניהם אסורין,
ואם לאו - שניהם מותרין,
מפני שתלה נדרו בנדרה!"

אמר רב יהודה:

תני: 'מיפר את שלה ושללו קיים'.

אביי אמר:

אפילו תימא כדקתני,

ברייתא כגון דקאמר לה: "הריני נזיר ואת" דקא תלי נדרו בנדרה

כגא ומתניתין כגון דאמר לה: "הריני נזיר ואת מאי?"

משום הכי מיפר את שלה ושללו קיים.

8. כג, א

רש"י

משנה

האשה שנדרה בנזיר, והיתה שותה ביינו ומטמאה למתים -
 הרי זו סופגת את הארבעים.
 הפר לה בעלה, והיא לא ידעה שהפר לה בעלה, והיתה שותה ביינו ומטמאה למתים -
 אינה סופגת את הארבעים.
 רבי יהודה אומר:
 אם אינה סופגת את הארבעים - תספוג מנת מדרות.

גמרא

תנו רבנן:

"אישה הפרם וה' יסלה לה"⁴² (במדבר ל, ג) -
 באשה שהפר לה בעלה והיא לא ידעה הכתוב מדבר,
 שהיא צריכה כפרה וסליחה.
 וכשהיה מגיע רבי עקיבא אצל פסוק זה היה בוכה,
 ומה מי שנתפוו לעלות בידו בשר חזיר, ועלה בידו בשר טלה - טעון כפרה וסליחה,
 המתפוו לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר - על אחת כמה וכמה.
 ביוצא בדבר אתה אומר:
 "ולא ידע ואשם ונשא עונו"⁴³ (ויקרא ה, יז) -
 ומה מי שנתפוו לעלות בידו בשר טלה, ועלה בידו בשר חזיר,
 כגון חתיכה ספק של שומן, ספק של חלב, אמר קרא: "ונשא עונו",
 מי שנתפוו לעלות בידו בשר חזיר, ועלה בידו בשר חזיר - על אחת כמה וכמה!
 איסי בן יהודה אומר:
 "ולא ידע ואשם ונשא עונו":
 ומה מי שנתפוו לעלות בידו בשר טלה ועלה בידו בשר חזיר,
 כגון שתי חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן - "ונשא עונו",
 המתפוו לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר - על אחת כמה וכמה!
 על דבר זה ידו הדוים".

וכל הני למה לי?

צריךין,

דאי תנא לגבי אשה,

התם: הוא דבעיא כפרה וסליחה משום דמעיקרא לאיסורא איפון,
 אבל חתיכה ספק של חלב וספק של שומן, דלהיתרא איפון - לא בעי כפרה וסליחה.
 ואי איתמר הך, דאיכא איסורא, אבל אשה דהפר לה בעלה, דהיתרא - לא תיבעי כפרה וסליחה.
 ואי איתמר הני תרתין, הוה אמינא: הני תרתין הוא דסגי להון בכפרה וסליחה, שלא איקבע איסורא,
 אבל שתי חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן, דאיקבע איסורא לא סגי ליה בכפרה וסליחה,
 קא משמע לן: דלא שנא.

מתני'

הרי זו סופגת את הארבעים.
 מפרש לה לעיל (כא):
 רבי יהודה אומר תספוג מנת
 מדרות. אם לא נתחייבה
 במלקות מן התורה תהא לוקה
 מכות מדרבנן כדי להוכיחה
 שלא תהא מזיזה:

גמ'

ת"ר אישה הפרם וה' יסלה
 לה. במה הכתוב מדבר אם
 באשה שנדרה והפר לה בעלה
 סליחה זו למה אלא כו' ע"כ
 באשה שהפר לה בעלה והיא לא
 ידעה הכתוב מדבר דהא כבר
 כתיב ואם ביום שמוע אישה
 ינא אותה דהיינו שהפר לה
 בידעיתה: מי שנתכוין לאכול
 בשר חזיר ואכל בשר טלה
 גרסי: המתכוון לאכול בשר
 חזיר גרסי:

דמעיקרא לאיסורא איכוון.
 דהא לא ידעה דהפר לה בעלה
 ומשום הכי צריכה כפרה
 וסליחה:

אבל אשה דהפר לה בעלה.
 דקאי גבה בהיתרא אימא לא
 תיבעי סליחה:

דלא איקבע איסורא. דהוא
 סבור דשומן הוא:

אבל בשתי חתיכות. אחת של
 חלב ואחת של שומן כההיא
 דאיסי בן יהודה:

דאיקבע איסורא. דהא מיהא
 הוה ידע דחדא מיניהו של
 חלב:

אימא לא תסגי ליה בכפרה
 וסליחה. דכמוזיד דמי:

קמ"ל דלא שנא. ידע כולו ולא
 שנא ידע מקצתו מביא אשם
 תלוי ומתכפר לו:

⁴² ואם הפר יפר אתם אישה ביום שמעו כל מוצא שפתיה לנדריה ולאסר נפשה לא יקום אישה הפרם וה' יסלה לה

⁴³ ואם נפש מי תחטא ועשתה אחת מקל מצות ה' אשר לא תעשינה ולא ידע ואשם ונשא עונו

9. כג, א

רפ"י

ואחד אכלו לשם אכילה גסה. או מחמת תאוה שאכלו ברעבון:
מי דמי אנן אמרינן דבחד דרך. הולך אחד ונכשל אחד:
והכא שני דרכים. אשתו ואחותו דלזה נודמנה לו אשתו ולזה אחותו:
כל הפסוק הזה לשום עבירה נאמר. ולכך אי אתה יכול לדונו לכף זכות:
אח נפשע זה לוט. שנקרא אח לאברהם כדכתיב אל נא תהי מריבה וגוי כי אנשים אחים אנחנו (בראשית יג):
מקריית עוז זה אברהם. דכתיב הביטו אל צור חוצבתם (ישעיה נא):

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן:

מאי דכתיב: **"מי ישירים דרכי ה' וצדקים ילכו בהם ופושעים יפשלו בהם"** (הושע יד, ז)?
 משל לשני בני אדם שצלו את פסחיהן, אחד אכלו לשום מצוה, ואחד אכלו לשום אכילה גסה, זה שאכלו לשום מצוה - **"וצדקים ילכו בהם"**, וזה שאכלו לשום אכילה גסה - **"ופושעים יפשלו בהם"**.

אמר ליה ריש לקיש:

האי **"דשע"** קרית ליה?!

נהי לא קא עביד מצוה מן המובחר, פסח מיהא קא עביד!

אלא, משל לשני בני אדם, זה אשתו ואחותו עמו, וזה אשתו ואחותו עמו, לזה נודמנה לו אשתו, ולזה נודמנה לו אחותו.
 זה שנודמנה לו אשתו - **"וצדקים ילכו בהם"**, וזה שנודמנה לו אחותו - **"ופושעים יפשלו בהם"**.

מי דמי?!

אנן קאמרינן חדא דרה,

הכא שתי דרכים!

אלא, משל ללוט ושתי בנותיו עמו.

הן שנתכוונו לשם מצוה - **"וצדקים ילכו בהם"**, הוא שנתכוונו לשם עבירה - **"ופושעים יפשלו בהם"**.

ודלמא הוא, נמי לשום מצוה איפוון!

אמר רבי יוחנן:

כל הפסוק הזה⁴⁴ על שם עבירה נאמר.

"וישא לוט" - **"ותשא אשת אדניו את עיניה"** (בראשית לט, ז).

"את עיניו" - **"כי היא ישרה בעיניו"** (שופטים יד, ג).

"וירא" - **"וירא אתה שקם בן חמור"**⁴⁵ (בראשית לד, ב).

"את כל כפר הידן" - **"כי בעד אשה זונה עד כפר לחם"** (משלי ו, כו).

"כי כלה משקה" - **"אלכה אחרי מאהבי נתני לחמי ומימי צמרי ופשתי שמני ושקוני"** (הושע ב, ז).

והא מינס אניס!

תנא משום **רבי יוסי בר רב חוני:**

"למה נקוד על ויו" **"ובקומה"**⁴⁶ (בראשית יט, לג) **של בבירה,**

לומר: שבשכבה לא ידע, אבל בקומה ידע."

ומאי הוה ליה למיעבד? מאי הוה הוה!

נפקא מינה, דלפניא אחרניא, לא איבעי למישתי חמרא.

⁴⁴ וישא לוט את עיניו וירא את כל כפר הידן מי כלה משקה לפני שחת ה' את סדם ואת עמורה כגון ה' קארין מצרים באכה צער (בראשית יג, ז)

⁴⁵ וירא אתה שקם בן חמור החיו נשיא הארץ ויחא אתה וישכב אתה ויענה

⁴⁶ ותשקוני את אביהן ויו בללה הוא ותבא הבמירה ותשכב את אביה ולא ידע בשכבה ובקומה

10. כג, א-ב

רפ"י

ומדינים כבריה ארמון. בשביל שהטיל מריבה בינו ובין אברהם כדכתיב אל נא תהי מריבה גרם לו שנפרדו זה מזה ונעשו זה כנגד זה כבריחים שנועלין לארמון שאין החיצונים יכולים להיכנס בתוכו כן נעשו עמונים ומואבים שאינן מותרין לבא בקהל ישראל כדכתיב לא יבא עמוני ומואבי:

לתאוה יבקש נפרד. לדבר עבירה יבקש מי שנפרד ואיזה זה לוט שנפרד מעל אברהם כדכתיב ויפרדו איש מעל אחיו (בראשית יג) וסמיך ליה ויסע לוט מקדם שהוא נפרד תחילה: **ובכל תושיה יתגלע.** ובתושיה לא נאמר כאן אלא ובכל תושיה לומר לך שנתגלע קלונו בשתי תורות דתורה נקראת תושיה דכתיב הפליא עצה הגדיל תושיה (ישעיה כח) תורה שבכתב ותורה שבעל פה בתורה שבכתב בבתי כנסיות כדכתיב לא יבא עמוני ומואבי בתורה שבעל פה בבתי מדרשות כדתנן עמוני ומואבי כו':

יתגלע. כמו ולפני התגלע הריב נטוש (משלי יז) שהוא לשון גילוי דגרסינן במסכת סנהדרין (דף ו:ו) קודם שנגלה לך הדין כו':

דרש רבא:

כג, ב מאי דכתיב: **"אח נפשע מקרית עז"** ⁴⁷ **ואמדינים כבריה ארמון** (משלי יח, ט)? **"אח נפשע מקרית עז"** - זה לוט ⁴⁷ **שפירש מאברהם,** **"ומדינים כבריה ארמון"** - שהטיל מדינים כבריהו וארמון - **"לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה'"** (דברים כג, ד).

דרש רבא ואיתימא רבי יצחק:

מאי דכתיב: **"לתאוה יבקש נפרד בכל תושיה יתגלע"** (משלי יח, א)? **"לתאוה יבקש נפרד"** - זה לוט, **"ובכל תושיה יתגלע"** - שנתגלע קלונו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות.

דתנן:

"עמוני ומואבי אסורין, ואיסורן איסור עולם" (יבמות עו:).

⁴⁷ וישמע אברהם מי נשבה אחיו ויבק את חניקיו ולידי ביתו שמנה עשור ושלוש מאות ויבדף עד דין (בראשית יד, יד ועוד)

11. כג, ב

רס"י

תמר שיזנתה. ונתכוונה לשם מצוה כדי להעמיד זרע כדכתיב כי ראתה כי גדל שלה (בראשית לח):

זמרי זינה. ונתכוון לשם עבירה: **ויצאו ממנה מלכים ונביאים.** מלכים מדוד ונביאים מישעיה כדאמר מר (סוטה י): אמוץ ואמציה אחים הוו וגמירי (מגילה טו.) כל מקום שהזכיר הכתוב נביא ושם אביו בנביאות בידוע שהוא נביא בן נביא: **גדולה עבירה לשמה.** כלומר לשם מצוה:

מתוך שלא לשמה בא לשמה. אלמא דמצוה שלא לשמה חשיבא דלידי מצוה היא מביאה ואת אמרת דעבירה לשמה גדולה הימנה:

אלא אימא גדולה עבירה לשמה כמצוה שלא לשמה. ששתיחן שוות:

דכתיב תבורך מנשים יעל אשת חבר הקיני. כלומר כאותן נשים שמצינו בהן שעשו מצות שלא לשמה ובכולן נאמר בהן אהל: **תבורך.** על שעשתה עבירה לשמה כדי להתיש כחו של אותו רשע כדי שתהא יכולה להורגו: **שרה רחל ולא.** שאמרו לבעליהן לבא אל שפחתן ולא לשם מצוה נתכוונו אלא כדי שמתקנאות זו בזו רחל באחותה ושרה ולא באמהות וכולן נאמר בהן אהל כדכתיבי קראי: **שבע בעילות.** בין כריעה ונפילה ושכיבה אית בהו שבע בהאי קרא:

אלא טוב אמאי. מזהר ליה שלא לדבר עמו:

אלא לאו שמע מינה טובתו רעה היא. ומאי רעה איכא דאי מפיש במילי בהדיא אתי לאשתבועי ליי בשם עבודת כוכבים שלו והתורה אמרה לא ישמע על פיך (שמות כג) וגבי יעל אשת חבר מאי רעה איכא גבה דהטיל בה אותו רשע וזהמא דאמר מר בשעה שבא נחש וכו' ישראל וכו' (יבמות קג.):

אמר עולא:

תמר זינתה, זמרי זינה.

תמר זינתה - יצאו ממנה מלכים ונביאים.
זמרי זינה - נפלו עליו פמה רבבות מישראל.

אמר רב נחמן בר יצחק:

גדולה עבירה לשמה,

ממצוה שלא לשמה.

והאמר רב יהודה אמר רב:

לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות אפילו שלא לשמן, שמתוך שלא לשמן בא לשמן!

אלא אימא: כמצוה שלא לשמה.

דכתיב: "תבורך מנשים, יעל אשת חבר הקיני, מנשים באהל, תבורך" (שופטים ה, כד).
מאן "נשים שבאהל"? שרה רבקה רחל ולא.

אמר רבי יוחנן:

שבע בעילות בעל אותו רשע באותה שעה,
שנאמר: "בין רגליה פרע נפל שכב"⁴⁸ (שופטים ה, כז).

והא קא מתהניא מבעילה דיליה!

אמר רבי יוחנן:

כל טובתן של רשעים, אינה אלא רעה אצל צדיקים.
שנאמר: "השמר לך מדבר עם יעקב מטוב עד רע" (בראשית לא, כד),
בשלמא "רע" שפיר, אלא "טוב" אמאי לא?
אלא, לאו שמע מינה: טובתו רעה היא.

שמע מינה.

⁴⁸ בין רגליה פרע נפל שכב בין רגליה פרע נפל באשר פרע שם נפל שדוד

12. כג, ב - כד, א

רפ"י

ויצאה ממנו רות. שיצא ממנה דוד שריוהו להקב"ה בשירות ובתשבחות:
ארבעים ושתים קרבנות. משבע מזבחות שערך בגי מקומות ועל כל אחד ואחד העלה פר ואיל שהם י"ד לכל מעמד ומעמד וגי פעמים י"ד עולין מ"ב וקרבנותיו של בלק הוו שלא לשם מצוה:
דקרייתה מואב. משמע מאבי: **בן עמי.** בלשון נקיה הוא דלא רצתה להודיע דמאביה נתעברה:
אמר אל תצורם ואל תתגר בם. ומדלא כתיב בהו מלחמה שמע מינה דאפי' צערא לא ליעביד להו ולא עוד דאפי' בכירה דקרייתה אב הכתוב פרסמה דכתיב ותשכב את אביה ובצעירה כתיב ותשכב עמו:
זכתה וקדמה ארבעה דורות בישראל. עובד ישי דוד שלמה ואילו צעירה לא אתת בישראל עד רחבעם דהוה מנעמה העמונית:

גופא:

"אמר רב יהודה אמר רב:

לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות אפילו שלא לשמן,

שמתוך שלא לשמן בא לשמן.

שבשכר ארבעים ושנים קרבנות שהקריב בלק הרשע - זכה ויצאה ממנו רות.

ואמר רבי יוסי ברבי חנינא:

רות, בת בנו של עגלון מלך מואב היתה.

אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן:

מנין שאין הקדוש ברוך הוא מקפח אפילו שכר שיחה נאה?

דאילו בכירה דקרייתה מואב,

אמר ליה רחמנא: "**אל תצר את מואב ואל תתגר בם מלחמה**" (דברים ב, ט) -

מלחמה - הוא דלא,

אבל צעורי צערינן.

ואילו צעירה דקרייתה בן עמי,

אמר ליה: "**אל תצורם ואל תתגר בם**" (דברים ב, יט) -

אפילו צעורי לא תצערינן כלל.

אמר רבי חייא בר אבין אמר רבי יהושע בן קרחה:

לעולם יקדים אדם לדבר מצוה, שבשכר לילה אחת שקדמתה בכירה לצעירה

כד, א וזכתה וקדמה ארבעה דורות בישראל למלכות.

13. כד, א-ב

רש"י

משנה

האשה שנדרה בזויר, והפרישה את בהמתה, ואחר כך היפר לה בעלה, אם שלו היתה הבהמה - תצא ותרעה בעדר. ואם שלה היתה הבהמה - החטאת תמות,

ועולה תקרב עולה, והשלמים תקרב שלמים, ונאכלין ליום אחד, ואינן טעונין לחם.

היו לה מעות סתומין - יפלו לנדבה.

מעות מפורשין - דמי חטאת ילכו לים המלח, לא נהניו, לא מועלין בהן.

דמי עולה - יביאו עולה, ומועלין בהן.

דמי שלמים - יביאו שלמים, ונאכלין ליום אחד, ואינן טעונין לחם.

גמרא

מאן תנא דבעל לא משתעבד לה?

אמר רב חסדא:

רבנן היא.

דאי סלקא דעתך רבי יהודה היא, אמאי "תצא ותרעה בעדר"? הא משתעבד לה.

דתניא:

"דבי יהודה אומר:

אדם מביא קרבן עשיר על אשתו.

וכן כל קרבנותיה שהיא חייבת,

שכך כתב לה: "כל אחריות דאית ליה עלי מן קדמת דנא".

רבא אמר:

אפילו תימא: רבי יהודה,

כי משעבד לה במילתא דצריכא לה,

במילתא דלא צריכא לה - לא.

איכא דאמרי:

מאן תנא?

אמר רב חסדא:

רבי יהודה היא, וכי משעבד לה, במילתא דצריכא לה,

במילתא דלא צריכא לה - לא.

דאי רבנן - לא משעבד לה כלל.

אלא היכי דמי דמשעבד לה? כגון דאקנייה לה, וכיון דאקנייה לה הוה דנפשה!?

כד, ב, רבא אמר:

אפילו תימא רבנן,

כי מקנייה לה נמי במילתא דצריכא לה,

במילתא דלא צריכא לה לא מקנייה לה.

מתני'

החטאת תמות. אותה הבהמה שהפרישה לשם חטאת תמות וכי ההיא טעמא דפרשינן לעיל דצריכה כפרה והויא כחטאת שמתו בעליה דגמירי דלמיתה אזלה:

ונאכלין ליום אחד. כלומר לכך יש עליהן עדיין תורת שלמים דנאכלין ליום אחד ולענין זה אינם כשלמי נזיר דאינן טעונין לחם:

מעות סתומין. שלא פירש אלו לחטאת ואלו לעולה ואלו לשלמים הרי אלו יפלו לנדבה ולוקחים בהן עולות הבשר למזבח והעורות לכהנים:

שלמים יביאו שלמים. ואצ"ל דאין מועלים בהן וכדמפרש בפ"ק דמסכת מעילה (דף ו):

גמ'

מאן תנא דלא משעבד לה. מאן הוא תנא דתני דקסבר שאם היתה הבהמה שלו לא חייל עליה קדושה כלל דאמר תצא ותרעה בעדר משום דבעל לא משעבד לה להביא קרבנותיה כלל וכי מפרישה לה היא לנזירות הרי הוא כמו שמקדיש דבר שאינו שלו דאין דבריו כלום:

אמר רב חסדא רבנן היא דאי ס"ד ר' יהודה היא אמאי תצא. הא כיון דמשעבד בקרבנותיה אישתכח דכי הקדישה שפיר הקדישה דהא שמעינן ליה בב"מ בפי [המקבל] (דף טד). שהיה דורש לשון הדיוט: דתניא ר' יהודה אומר אדם מביא קרבן עשיר על אשתו. שאם היתה עניה ונתחייבה קרבן עני ולא הספיקה להביא קרבן עני עד שניסת לו ה"ו מביא קרבן עשיר על אשתו וכן בכל קרבנות שהיא חייבת קודם לכן ואפי' קרבן קבוע שאינו בעולה ויורד:

שכך כתב לה בכתובתה כו'. והלכך דהואיל ומשתעבד לה אמאי לא הוי בהמה שלו כבהמה שלה ואם היתה חטאת תמות ואם עולה תקרב עולה:

במילתא דלא צריכא לה. כגון הכא דהיפר לה בעלה לא משתעבד לה ומש"ה לא קדשה ותצא ותרעה בעדר:

אמר רב חסדא ר' יהודה היא. דאמר אדם מביא קרבן אשתו וקמשמע לן דכי משתעבד כו' דאי לרבנן לא מבעיא למימר דכי הפר לה דתצא ותרעה בעדר אלא אפי' כי לא הפר לה נמי תצא דלדידהו לא משתעבד לה כלל:

ואלא היכי דמי דמשעבד. ובעי לאוקמא כרבנן כגון דאקנייה ניהלה לנזירותה אכתי לא מיתוקמא כרבנן דכיון דאקנייה לה הוה דנפשה וחטאת תמות ואנן בעינן דתצא ותרעה בעדר והלכך לא מיתוקמא כלל כרבנן:

רבא אמר אפילו תימא רבנן. והיכי דמי דמשעבד לה כגון דאקנייה לה ניהליה והא דאמרת כיון דאקנייה לה הויא דנפשה הא לא [קשיא] דכי מקנייה לה במלתא דצריכא לה כו' דאמר לה אם תהא צריכה לשום כפרה תהא בהמה שלך וכיון דלא צריכא לה דהפר לה בעלה הויא שלו ותצא ותרעה בעדר:

14. כד, ב

רש"י

היא מנא לה. הא בהמה הא קיימא לן מה שקנתה אשה קנה בעלה:
שקמצתה מעיסתה. כגון דהשרה לה מזונות על ידי שליח ותנן בפרק אע"פ (כתובות סד:): דלא יפחות לה בשבוע משני קבין חיטין והלכה זו וקיפחה ממזונותיה על יד עד שלקחה בהן בהמה זו:
איבעית אימא דאקני לה אחר. דאי קימצתה מעיסתה אמרינן נמי מה שקמצתה אשה קנה בעלה: אי"ל שמואל לאבוה בר איהי כוי שלה [הא דאמרן] במשנתנו דאין טעונים לחם:

"אם שְׁלַח הַיְתָה בְּהֵמָתָה, חֲטָאת - תָּמוּת, וְעוֹלָה - תִּקְרַב."

היא מנא לה?
 האמרת: מה שְׁקָנְתָּה אִשָּׁה קָנָה בְּעָלָה!

אָמַר רַב פִּפְא:
שְׁקָמְצָתָה מְעִיסָתָה.

איבעית אימא:
דאקני לה אחר ואמר לה: "על מנת שאין לבעליך רשות בהן."

15. כד, ב

רפ"י

גלח. בתוך ימי נזירותו:
או שגילחוהו הקרובים. בתוך
ימי נזירותו או שמיחה אע"פ
שלא נתגלח בטלה נזירות:

ואם היו לו מעות סתומין יפלו
לנדבה. ויביאו מהן עולות לקיץ
המזבח דאין חוששין לדמי
חטאת שבהן כדלקמן שהלכה
היא בנזיר כך:

ואינן טעונין לחם. שאין כאן
נזיר ואין אני יכול לקרות בו על
כפי הנזיר:

המפריש מעות לנזירותו. והיו
סתומין:

לא נהנין ולא מועלין בהן מפני
שהן ראויין להביא בכולן
שלמים. דבכל מעה ומעה שלהן
יכול להביא בהן שלמים
ובשלמים אמרינן (מעילה דף ו:)
דליכא מעילה לפני זריקת
דמים:

מעות מפורשין דמי עולה יביאו
עולה. וה"ה דהוה ליה למיתני
דדמי חטאת ילכו לים המלח:
שלאחר כפרה. שאם הפריש
בהמתו ואבדה או מעות ואבדן
והפריש אחרים תחתיהן ואח"כ
נמצאו חטאת או דמי חטאת
יוליד לים המלח והעולה תקרב
עולה והשלמים לשלמים
ונאכלים ליום אחד ואינן טעונין
לחם דסברא הוא כו':

ותו ליכא. אלא הני ארבעה
אילים שלא יהו טעונין לחם:
והא איכא. דתני לוי במתני
דאמר במס' מנחות (מח):
ובתוספתא דנזיר (פ"ד):

ושאר כל שלמי נזיר. לעיל
איירי בשלמים:

ששחטן שלא כמצותן. דמצותן
להביא בן שתי שנים לשם שלמי
נזיר:

כמצותן קתני. דלא הוו אלא
ארבעה:

["ואם שלה היתה הבהמה -

החטאת תמנות,

ו] העולה תקרב עולה,

והשלמים תקרב [שלמים, ונאכליו ליום אחד, ואינן טעונין לחם].

אמר ליה שמואל לאבונה בר איהי:

לא תתייב על כרעיך עד דאמרת לי הדיא מילתא!

ואלו הן ארבעה אילים שאינן טעונין לחם:

שלו,

ושלה,

ושלאחר המיתה,

ושלאחר כפרה.

"שלה" - הא דאמרן.

"שלו" - דתנן:

"האיש מדיר את בנו בנזיר,

ואין האשה מדרת את בנה בנזיר.

גילח, או שגילחוהו קרובים, מיחה, או שמיחוהו קרובים.

היו לו מעות סתומין - יפלו לנדבה.

מעות מפורשין - דמי חטאת ילכו לים המלח,

דמי עולה יביאו עולה, ומועלין בהן.

דמי שלמים יביאו שלמים, ונאכליו ליום אחד,

ואינן טעונין לחם" (נזיר כח:).

"שלאחר מיתה" - מנלן⁴⁹?

דתניא⁵⁰:

"המפריש מעות לנזירותו - לא נהנין, ולא מועלין בהן.

מפני שהן ראויין להביא בכולן שלמים.

מת, והיו לו מעות סתומים - יפלו לנדבה.

מעות מפורשין - דמי חטאת יוליד לים המלח, לא נהנין ולא מועלין.

דמי עולה יביאו עולה, ומועלין בהן.

דמי שלמים יביאו שלמים ונאכליו ליום אחד, ואינן טעונין לחם."

"שלאחר כפרה" - סברא הוא,

שלאחר המיתה מאי טעם? דלא חזיא לכפרה,

שלאחר כפרה נמי הא לא חזיא לכפרה.

ותו ליכא?

והאיכא: "ושאר כל שלמי נזיר ששחטן שלא כמצותן - בשרים,

לא עולין לבעלים לשום חובה,

ונאכליו ליום אחד,

ואינן טעונין לא לחם ולא זדוע!"

כמצותן - קא חשיב,

שלא כמצותן - לא קא חשיב.

⁴⁹ ויש שאינם גורסים "מנלן", מסברה, כתב יד מינכן וכך משמע מהתוס' ד"ה "שלאחר מיתה".

⁵⁰ התוס' ד"ה שלאחר מיתה" גורס "דתנן" והוא אכן משנה במעילה יא. אך כבר ראינו יוצאים מן הכלל, וכן הוא ברייתא בתוספתא נזיר ג, ח. אך ודאי משנה אלימא יותר, מאידך גיסא ברייתא מקומית.

16. כד, ב - כה, א

"המפריש מעות לנזירותו ... מת, ו] היו לו מעות סתומים - יפלו לנדבה."

כה, א והלא דמי חטאת מעורבין בהן!

אמר רבי יוחנן:
הלכה היא בגזיר.

ריש לקיש אמר:

"לכל נדריהם ולכל נדבותם"⁵¹ (ויקרא כב, יח) -
התורה אמרה: מותר נדר יהא לנדבה.

בשלמא לרבי יוחנן דאמר: "הלכה היא בגזיר" אמטו להכי: סתומין - אין, מפוךשין - לא.
אלא לריש לקיש: "לכל נדריהם ולכל נדבותם", מאי אידיא "סתומין"? אפילו מפוךשין!

אמר רבא:

"מפוךשין" לא מצית אמרת, כבר פסקה תנא דבי רבי ישמעאל:

"רק קדשיו אשר יהיו לה ונדריה"⁵² (דברים יב, כו) -

בולדי קדשים ובתמורתם הפתוב מדבר,

מה תקנתו? "תשא ובאת אל המקום אשר יבחר ה'" (דברים יב, כו).

יכול יעלם לבית הבחירה וימנע מהם מים ומזון בשביל שזמורתו?

תלמוד לומר: "ועשית עלתיה הבשר והדם"⁵³ (דברים יב, כז),

לומר לה: בדרך שאתה נוהג בעולה נהוג בתמורתה,

בדרך שאתה נוהג בשלמים נהוג בולדיהם.

יכול אף ולי חטאת ותמורת אשם בן?

תלמוד לומר: "רק",

דברי רבי ישמעאל.

דבי עקיבא אומר:

אינו צריך,

הרי הוא אומר: "אשם הוא"⁵⁴ (ויקרא ה, יט) - בהוניתו יהא."

רס"י

א"ר יוחנן הלכה היא בגזיר. כך
דהואיל וסתומין הן אע"פ
שמעורבין הן יפלו לנדבה:
מותר נדר יהא לנדבה. והכא
נמי כיון דהני מעות לא צריכי
שכבר מת הוו להו מותר ויפלו
לנדבה ואין חוששין לדמי
חטאת שבהן:

אמטו להכי סתומין. תנן דיפלו
לנדבה דאין הלכה בידינו אלא
מסתומין:

אלא לר"ל. דמפיק ליה מן קרא
מאי איריא סתומין אפילו
מפורשין כיון דמת הוה ליה
מותר ואמאי תני דמי חטאת
ילכו לים המלח:

כבר פסקה תנא דבי ר"י.
דלמיתה אזלא:

רק קדשיו. אשר יהיו לך וגוי.
מי הן אותן קדשים שהן עכשיו
ועתידים להעמיד אחרים
תחתיהם שריבה הכתוב אשר
יהיו לך הוי אומר ולדי קדשים
ותמורתן ומה הן תקנתן כמו
שנאמר לאחריו:

תשא ובאת אל המקום. שלא
שינה בהן הכתוב משאר קדשים
שעולים אל המקום כדכתיב
בפרשת ויקרא אם עולה קרבנו
מן הבקר זכר תמים יקריבנו אל
פתח אהל מועד וכך כתוב בזבחי
שלמים:

יכול יעלם לבית הבחירה וימנע
מהם מים ומזון. שיכניסם
לכיפה בשביל שימותו ת"ל
לאחריו ועשית עולותיך הבשר
והדם על מזבח וגוי ודם זבחיך
ישפך על מזבח ה' אלהיך והבשר
תאכל לומר לך כשם שאתה
נוהג בעולה נהוג בתמורתה
כדרך שנוהג בשלמים נהוג
בולדותיהם ולדותיהן לגבי עולה
לא חשיב דאין עולה באה אלא
זכר אבל שלמים אם זכר אם
נקבה כתיב וכן נמי באשם ליכא
ולד דאינו בא אלא זכר:

ת"ל רק. שאין הכתוב מדבר
אלא בתמורת עולה ולדות
שלמים ולא בולד חטאת
ותמורת אשם ודם זבחיך ישפך
דכתיב בקרא היינו שלמים:
ר"ע אומר אינו צריך. למעט
אשם שהרי הוא אומר אשם
הוא בהוייתו ולקמן מפרש מאי
קאמר:

⁵¹ דבר אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל ואמרת אלהם איש איש מבית ישראל ויגזיר בשרו ויפלו לנדבהם

אשר יקריבו לה לעלה

⁵² רק קדשיו אשר יהיו לה ונדריה תשא ובאת אל המקום אשר יבחר ה'

⁵³ ועשית עלתיה הבשר והדם על מזבח ה' אלהיך ודם זבחיך ישפך על מזבח ה' א-להיך והבשר תאכל

⁵⁴ אשם הוא אשם אשם לה'

17. כה, א-ב

רפ"י

קתני יכול יעלם. כמו אמר מר יכול יעלם תייל ועשית עולותיך הבשר והדם טעמא דכתב רחמנא ועשית עולותיך משום הכי לא יומתו ולדי שלמים ותמורת עולה הא אי לא כתב קרא אזלי למיתה:

אמאי הא גבי ולדות חטאת הוא דגמרי מיתה. בלבד במסי תמורה (דף כא): ולא גבי שאר ולדות קדשים ותמורתיהם:

אי לאו קרא. ועשית עולותיך הוה אמינא ולדי חטאת מתים בכל מקום שהן:

אבל ולדי קדשים. יעלו לבית הבחירה וימותו כדכתיב תשא ובאת:

קמ"ל. ועשית עולותיך דשרו להו לעולה ושלמים:

אלא אי מהלכתא. ולא קמ"ל מקרא ה"א הילכתא דלמיתה אזלה ולד חטאת ואשם רועה אבל אי אקריביה לא ליחייב עלה:

קמ"ל קרא. דכתיב רק ואין רק אלא למעט דהני הוא דמפרש בהו קרא ועשית עולותיך מקריב אתה ולדותיהן ותמורתיהם אבל ולד חטאת ותמורת אשם אי מקריב להו קאי עליהו בעשה דלאו הבא מכלל עשה עשה:

אשם שניתק לרעייה. כגון תמורת אשם או שעברה שנת או שנתכפרו בעליו או שישתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה שהקדיש ושחטו לשם עולה:

כשר. הואיל וסופו לכשיפול בו מום הוא נמכר ומביאין בדמיו עולת נדבה וקמ"ל טעמא דניתק הא לא ניתק אף שלא שחטו לשם עולה אלא ששחטו סתם אינו כשר:

דאמר קרא הוא בהוייתו יהא. דכל זמן שלא ניתק תורת אשם מעליו פסול. ע"א אשם שניתק כגון שהפרישו ואבד והפריש אחר תחתיו ואחר כך נמצא ובא גובר ואמר ינתק זה לרעייה ועבר ושחטו לשם עולה כשר לזרוק דמו לשם עולה ולעשותו כליל כעולה אפילו לכתחילה משום דזה זכר וקדשי קדשים וזה זכר וקדשי קדשים דאשם ועולה ליכא נקבה אבל שאר קדשי קדשים ששחטן לשם עולה אסור לזרוק דמן לשם עולה ואינו כליל כעולה דכשרין הן כי שחטן לשם עולה אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה אבל אין יוצאין מתורתן הראשונה אלא בחזקתן קיימו: טעמא דניתק הא לא ניתק לא שרי לזרוק דמו ולעשותו כליל כעולה דאמר קרא הוא בהוייתו יהא אבל גבי שאר זבחים דלעולם אסור לעשותן עולה שאע"פ ששחטן לשם עולה אסור לשנות ולזרוק דמן לשם עולה כדאמר במסכת זבחים (דף ב.) כל הני לישני (וליוול) הילכך לא איצטריך למיכתב הוא בהוייתו יהא. ע"א ניתק ושחטו לשם עולה כשר לזרוק דמו לשם עולה אבל לא ניתק פסול משום דלשם אשם לא מצי זריק ליה שהרי נתכפרו בעליו ולשם עולה לא דאמר קרא הוא בהוייתו יהא דכשם שקודם שנתכפרו אשם שחטו לשם עולה אינו אלא לשם אשם הכי נמי כי נתכפרו הואיל ולא ניתק אכתי הוי בחזקת אשם ואינו זורק לשם עולה ולשם אשם נמי לא דהא נתכפרו אלא הדם ישפך והבשר ישרף אבל שאר קדשים כגון פסח שזקוק לרעייה אפילו לא ניתק מפסח לשם שלמים כשר לזרוק דמו לשם שלמים ולהקטירו לשם שלמים ואי קשיא לר"ע נמי איכא למימר אי מהילכתא ה"א כו' דנימא נמי אשם הוא קרב ואין תמורתו קריבה ולא הבא מכלל עשה עשה לר"ע ליכא למימר הכי דבשלמא לתיק דקא יליף מועשית עולותיך דהא כתיב עשה בקרא ועשית להכי איכא למשמע דקאי עליה בעשה אבל לר"ע איכא למימר הכי דהא לא כתיב עשה בקרא ולא כתיב הוא קרב בקרא אלא הוא לחודא:

[תנא דבי רבי ישמעאל:]

"רק קדשיו אשר יהיו לה ונדריה" (דברים יב, כו) -

בולדי קדשים ובתמורתם הפתוב מדבר,

מה תקנתו? "תשא ובאת אל המקום אשר יבחר ה'" (דברים יב, כו).

יכול יעלם לבית הבחירה וימנע מהם מים ומזון בשביל שיעמותו?

תלמוד לומר: "ועשית עלתיך הבשר והדם" (דברים יב, כו),

לומר לה: בדרך שאתה נוהג בעולה נהוג בתמורתה,

בדרך שאתה נוהג בשלמים נהוג בולדיהם.

יכול אף ולד חטאת ותמורת אשם בו?

תלמוד לומר: "רק", דברי רבי ישמעאל.

רבי עקיבא אומר:

אינו צריך, הרי הוא אומר: "אשם הוא" (ויקרא ה, יט) - בהוייתו יהא".

קתני:

"יכול יעלם לבית הבחירה וימנע מהם מים ומזון בשביל שיעמותו?

תלמוד לומר: "ועשית עלתיך"."

אמאי?

הא ולד חטאת הוא דגמירין בה מיתה!

אי לאו קרא, הוה אמינא: ולד חטאת בכל מקום.

כה, ב, וולדי קדשים בבית הבחירה,

קא משמע לן: דלא.

קתני:

"יכול אף ולד חטאת ותמורת אשם בו?

תלמוד לומר: "רק"."

למה לי קרא?

הילכתא גמירין לה: "ולד חטאת למיתה אזיל!"

הכי נמי, וקרא לאשם הוא דאתא.

אשם נמי הילכתא גמירין לה: "כל שאילו בחטאת מטה, באשם רועה!"

אלא, אי מהילכתא, הוה אמינא: הילכתא, ואי אקריביה לא ליחייב עליה ולא כלום,

קא משמע לן קרא, דאי מקריב ליה קאים עליה בעשה⁵⁵.

"רבי עקיבא אומר:

אינו צריך,

הרי הוא אומר: "אשם הוא" (ויקרא ה, יט) - בהוייתו יהא".

למה לי קרא? גמרא גמירין לה: "כל שבחטאת מטה באשם רועה!"

הכי נמי, וכי אתא קרא לדרב.

דאמר רב הונא אמר רב:

אשם שניתק לרעייה, ושחטו לשם עולה - כשר.

טעמא דניתק, הא לא ניתק - לא.

דאמר קרא: "הוא" - בהוייתו יהא.

⁵⁵ רק קדשיו אשר יהיו לה ונדריה תשא ובאת אל המקום אשר יבחר ה' (דברים יב, כו)

18. כה, ב - כו, א

רש"י

אמר מר הלכה היא בנזיר. דאע"פ שדמי חטאת מעורבים בהן יפלו לנדבה: ותו ליכא. אלא בנזיר והאיכא הא דתניא: ושאר חייבי קנין שבתורה. שהן בעולה ויורד: שהפרישו מעות לקניהן. ואח"כ העשירו כגון מצורע אם חייבי חטאת ועולה הן אם רצה להוסיף עליהן ולהביא מהן חטאת בהמה יביא: מת והיו לו מעות שתומין יפלו לנדבה. ואין חוששין לדמי חטאת שבהן: תנא נזיר וחייבי קנין דדמו ליה. ולאפוקי מהא דתניא: "מי שהיה מחוייב חטאת, ואמר: "הרי עלי עולה", והפריש מעות ואמר "הרי אלו לחובתי" - רצה להביא בהן חטאת בהמה - לא יביא. עולת בהמה - לא יביא. מת והיו לו מעות שתומים - ילכו לים המלח".

אחת דהתם הוא דאמר הלכה דיפלו לנדבה אבל כל היכא דלא נתחייב בחטאת ובעולה בבת דחייב בחטאת ובעולה בבת אחת דהתם הוא דאמר הלכה דיפלו לנדבה אבל כל היכא דלא נתחייב בחטאת ובעולה על מעשה אחד לא אמרי הכי אלא ילכו לים המלח: ע"א מי שהיה מחוייב חטאת דהיינו יולדת עשירה דמביאה חטאת עוף ולא עולת העוף ואמרה הרי עלי עולת העוף והפרישה מעות ואמרה אלו לחובתי רצתה להוסיף ולהביא חטאת בהמה לא תביא דהא אינה מחוייבת חטאת בהמה רצתה להביא עולת בהמה לא תביא שהיא לא נדרה אלא עולת העוף מת כלומר מתה והיו לה מעות שתומים ילכו לים המלח משום דאיכא למימר שמא לשם חטאת בלבד הפרישתן שהרי לא הוקבעו כולן ביחד לחטאת העוף ולעולת העוף דעל חטאת העוף היה החיוב בפני עצמו ועל עולת העוף. היתה נדורה בפני עצמו דכמפורש דמי והאי לאפוקי מהאי תנא דאמר ילכו לים המלח אבל גבי שאר חייבי קנין דחייבים להביא חטאת העוף ועולת העוף הואיל והוקבעו ביחד דעל שניהם נתחייבה בבת אחת הילכך כי מתה והיו לה מעות שתומין יפלו לנדבה דהיינו שתומין מעליא:

אמר מר:

[אמר רבי יוחנן:] הלכה היא בנזיר.

ותו ליכא?

והתניא:

ושאר חייבי קנין שבתורה,

כו, א

שהפרישו מעות לקניהם,

רצה להביא בהן חטאת בהמה - יביא,

עולת בהמה - יביא.

מת והיו לו מעות שתומין - יפלו לנדבה!

תנא נזיר וחייבי קנין דדמו ליה.

ולאפוקי מהא דתניא:

"מי שהיה מחוייב חטאת,

ואמר: "הרי עלי עולה", והפריש מעות ואמר "הרי אלו לחובתי" -

רצה להביא בהן חטאת בהמה - לא יביא.

עולת בהמה - לא יביא.

מת והיו לו מעות שתומים - ילכו לים המלח".

19. כו, א-ב

רש"י

אמר רב אשי הא דאמרי. גבי מעות שאם היו מפורשין דדמי חטאת ילכו לים המלח ודמי עולה יקרבו עולה כו' לא תימא דלא הווי מפורשין אי לאו דאמר אלו לחטאתי אלא אפילו [אמר] אלו לחובתי הרי אלו מפורשין ודמי חטאת ילכו לים המלח ודמי עולה יקרבו עולה וכו' והיכי דמי שתומים דאמר יפלו לנדבה כגון שהפרישן ביחד סתם ולא הוציא בשפתיו כלום: **אם נפלה דמי חטאת מביניהן.** אם נאבד או נפרד כשיעור דמי חטאת מביניהן:

הרי הן כמפורשין. והשאר לא יפלו לנדבה אבל מביא בדמי חציין עולה ובדמי חציין שלמים בלא לחם:

תניא כוותיה דרבא אלו לחטאתי והשאר לשאר נזירותי כו'. את השאר יביא חציו לעולה וחציו לשלמים דכיון דאמר אלו לחטאתי כמי שאבדו דמי וכמי שנפרדו דמי והשאר הוי להו כמפורשין:

ומועלין בכולן. בכל השאר דבשאר יש עולה ובעולה איכא מעילה:

ואין מועלין במקצתן. דאיכא למימר של שלמים הן ובשלמים ליכא מעילה לפני זריקת דמים: **דמי עולה יביא בהן עולה והשאר יפלו לנדבה.** דכל היכא דמעורב חטאת ביניהן כסתומין דמי:

ומועלין בכולן. משום דמי חטאת שביניהם ואי קשיא והא אמרינן דמי חטאת לא נהנין ולא מועלין לא קשיא דהא דתני מתניי לא נהנין ולא מועלין בדמי חטאת משום דמת ואין ראויין להקרבה אבל כי לא מת מועלין בדמים שהרי ראויים להקרבה:

ולא במקצתן. [שמא] שלמים הן:

[האשה שנדרה בנדיר ...]

היו לה מעות סתומין - יפלו לנדבה.

מעות מפורשין - דמי חטאת ילכו לים המלח, לא נהנין, לא מועלין בהן ...].

אמר רב אשי:

הא דאמרת: "מפורשין" - לא,

לא תימא: דאמר: "אלו לחטאתי, ואלו לעולתי, ואלו לשלמי".
אלא אפילו אמר: "אלו לחטאתי ולעולתי ולשלמי" - מפורשין הן.

ואיכא דאמרי:

אמר רב אשי:

לא תימא עד דאמר: "אלו לחטאתי ולעולתי ולשלמי",
אלא אפילו אמר: "אלו לחובתי" - הרי הן כמפורשין.

אמר רבא:

הא דאמרן: "מעות סתומין יפלו לנדבה",
אם נפלה דמי חטאת מביניהן, הרי הן כמפורשין.

כו, ב תניא כוותיה דרבא:

"אלו לחטאתי והשאר לשאר נזירותי" -

דמי חטאת - ילכו לים המלח,

והשאר - יביא חציו לעולה וחציו לשלמים.

ומועלין בכולן,

ואין מועלין במקצתן.

"אלו לעולתי והשאר לשאר נזירותי" -

דמי עולה - יביאו עולה, ומועלין בהן.

והשאר - יפלו לנדבה, ומועלין בכולן, ואין מועלין במקצתן."

20. כו, ב - כז, ב

רס"י

["מעוֹת סְתוּמִין - יִפְלוּ לַנְּדָבָה"].

אָמַר רַב הוּנָא אָמַר רַב:
לֹא שָׁנוּ אֶלָּא מְעוֹת,
אֲבָל בְּהֵמָה - הֲרִי הִיא כַּמְפוֹרֶשֶׁת.

אָמַר רַב נַחֲמָן:
הָא דְאָמְרֵי: "בְּהֵמָה - הֲרִי הִיא כַּמְפוֹרֶשֶׁת",
לֹא שָׁנוּ אֶלָּא: תְּמִימָה,
אֲבָל בְּעֵלֵת מוֹם, - הֲרִי הִיא כְּסִתּוּמָה.
אֲבָל נִסְכָּא - לֹא.

וְרַב נַחֲמָן בְּרַי יַצְחָק אָמַר:
אֶפִּילוּ נִסְכָּא,
אֲבָל סוּאָר שֶׁל קוֹרוֹת - לֹא.

אָמַר לִיהוּ רַב שִׁימִי בְּרַי אִשִּׁי לְרַב פִּפְא:
מֵאֵי טַעֲמֵיהוּ דְרַבְּנָן דְאָמְרֵי: מְעוֹת וְלֹא בְּהֵמָה,
וְלֹא נִסְכָּא,
מְעוֹת וְלֹא סוּאָר?
אֶלָּא מְעַתָּה מְעוֹת וְלֹא עוֹפוֹת?!
וְכִי תִימָא: הֲכִי נָמִי,
אֶלָּא הָא דְאָמַר רַב חֲסֵדָא:
אֵין הֲקִינִין מִתְפָּרְשׁוֹת, אֶלָּא אֵי בְּלִקְיַחַת בְּעֵלִים, אֵי בְּעֵשִׂית כְּהֵן.
אִמָּאִי?
הָא מְעוֹת גְּמִירִין לָהּ!

כז, א אָמַר לִיהוּ: וְלִיטְעֵמִיךָ, הָא דְתַנֵּן:
"דְּבָן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אֹמֵר:
הִבִּיא שְׁלֹשׁ בְּהֵמוֹת, וְלֹא פִירֶשׁ,
הֲרֹאֵיהּ: לְחֻטָּאת - תִּקְרַב חֻטָּאת,
לְעוֹלָה - תִּקְרַב עוֹלָה,
לְשִׁלְמִים - תִּקְרַב שְׁלָמִים" (נזיר מה.).
אִמָּאִי? הָא אָמַרְתָּ: בְּהֵמָה לָאוּ כַּמְפוֹרֶשֶׁת דְּמִי!

אָמַר לִיהוּ:
הֵתָם "וְלִקְחָה" ⁵⁶ (ויקרא יד, כא-כב) "וְעֵשָׂה" ⁵⁷ (ויקרא יד, ל-לא).
אָמַר רַחֲמֵנָא אֵי בְּלִקְיַחַת בְּעֵלִים,
אֵי בְּעֵשִׂית כְּהֵן.

כז, ב הֲכָא נָמִי אֲמִי מְצִית אָמַרְתָּ הֲדִין חֻטָּאת תִּקְרַב עוֹלָה? הֲכָא נִקְבָהּ, הֲכָא וְכָר.

אבל בהמה הרי היא כמפורשת.
שאם מת והניח ג' בהמות הרי
היא כמפורשת משום דאית ביה
היכר דהך דהויא נקבה לצורך
חטאת והאי דהוי זכר עולה
והאי דהוי איל בן ב' שנים
לצורך שלמים וכיון דהויין להו
כמפורשין חטאת תמות
ושלמים יקרבו כדברי מתני':
ל"ש אלא תמימים. וכה"ג
דפרשין:

אבל בעלת מום. אם מת והניח
ג' בהמות בעלי מומין כיון דלאו
להקרבה קיימי אלא לדמיהן
דסתמא דמילתא לצורך דמים
הפרישו וכמעוֹת סְתוּמִין דמיינ
ויפלו כולן לנדבה:

אבל נסכא. אם הניח ג' חתיכות
כסף הוו להו כמפורשין הניח ג'
חתיכות כסף כדי לקנות באחת
מהן חטאת ובאחת מהן עולה
ובאחת מהן שלמים דמי חטאת
ילכו לים המלח:

ור"נ בר יצחק אמר אפילו
נסכא. כסתומין דמי הואיל
וראויין לעשות מהן מעות אבל
ג' סואר של קורות כמפורשין
דמי חד לחטאת וחד לעולה וחד
לשלמים:

מ"ט דרבנן. דרב [נחמן ורב]
יצחק דאמרי מעות הוו
כסתומין ולא נסכא ולא סואר
של קורות אי משום דמעוֹת
גמירי לה דהוו כסתומין אבל
מידי אחרינא לא:

אלא מעתה ולא עופות. מסתמא
הוו להו כמפורשין: וכ"ת ה"נ
אלא הא דאמר רב חסדא אין
הקנינן מתפרשות כו' בלקיחת
בעלים. מן השוק שאם נאכל
אחד מהם או פרח לאויר העולם
קודם עשיית כהן יביא זוג לשני
אלא ש"מ מדעופות הויין להו
כסתומין. וכדרב חסדא בהמה
וסואר של קורות נמי הויין להו
כסתומין:

א"ל וליטעמיך הא דתנן רבן
שמעון בן גמליאל אומר כו'.
לימא נמי התם דכסתומין דמו
דהא אמרת בהמה נסכא וסואר
של קורות לאו כמפורשין דמו:
אמר ליה. לעולם אימא לך
סואר והא דאמרת מעות ולא
עופות התם לא אפשר דליהו
כמפורשין דהא כתיב בהו ולקח
ועשה דגלי לך רחמנא דלא
ליהו מפורשין אלא אי בעשיית
כהן אי בלקיחת בעלים והא נמי
דמותבין לך מבהמה התם נמי
לא אפשר דכסתומין דמו
דמינכרא מילתא דכמפורשין
דמו:

⁵⁶ ואם דל הוא ואין ידו משגת ולקח כפש אחד אשם לתנופה לכפר עליו ועשרון סלת אחד בלול בשמן למנחה ולג שמן: כב ושתי תרים או שני בני יונה אשר תשיג ידו והיה אחד חטאת והאחד עלה
⁵⁷ ועשה את האחד מן התרים או מן בני היונה מאשר תשיג ידו: לא את אשר תשיג ידו את האחד חטאת ואת האחד עלה על המנחה וכפר הכהן על המטהר לפני ה'

21. כז, ב - כח, א

[מעות סתומין - יפלו לנדבה].

אמר רב הונא אמר רב:
לא שנו אלא מעות,
אבל בהמה - הרי היא כמפורשת.

אמר רב נחמן:
הא דאמרי: "בהמה - הרי היא כמפורשת",
לא שנו אלא: תמימה,
אבל בעלת מום, - הרי היא כסתומה.
אבל נסקא - לא].

מתיב רב המנונא:
ומי אמרינן בהמה בעלת מום כ"סתומה" דמיא?!
תא שמע:
"ביצד אמרו האיש מגלח על נזירות אביו?
בזמן שהיה אביו נזיר⁵⁸, והפריש אביו מעות לנזירותו ומת,
ואמר: "הריני נזיר על מנת שאגלח על מעות אבא",
היו לו מעות סתומות - יפלו לנדבה.
היתה לו בהמה מופרשת - חטאת תמות, עולה תקרב עולה, ושלמים יקרבו שלמים".
מאי לאו אפילו בעלת מום!

לא, תמימה.

אבל בעלת מום? כסתומה דמיא.
מאי איריא מעות?
לימא: היתה לו בהמה בעלת מום - יפלו לנדבה!

הכי נמי, בעלת מום למאי קדישא? לדמי,
דמי היינו מעות!

מתיב רבא:
"קרבנו"⁵⁹ (ויקרא ד, כג) - בקרבנו הוא יוצא, ואינו יוצא בקרבן אביו.
יכול לא יצא בקרבנו של אביו: שהפריש מן הקלה על החמורה,
או מן החמורה על הקלה,
אבל יוצא בקרבן: שהפריש אביו מן הקלה על הקלה או מן החמורה על החמורה?
תלמוד לומר: "קרבנו", "קרבנו" (ויקרא ד, כח),
בקרבנו הוא יוצא ואינו יוצא בקרבנו של אביו.
יכול לא יצא בקרבן אביו בבהמה שהפריש, אפילו מן הקלה על הקלה, מן החמורה על החמורה,
שהרי אין אדם מגלח על בהמת אביו בנזירות,
אבל יוצא במעות שהפריש אביו, אפילו מן החמורה על הקלה, או מן הקלה על החמורה,
שהרי אדם מגלח על מעות אביו בנזירות,
בזמן שהו סתומין ולא בזמן שהו מפורשין?
תלמוד לומר: "קרבנו" (ויקרא ד, לב) - בקרבנו הוא יוצא, ואינו יוצא בקרבן אביו.

יכול לא יצא במעות שהפריש אפילו מן הקלה על הקלה, מן החמורה על החמורה,
אבל יוצא בקרבן שהפריש לעצמו מן הקלה על החמורה, מן החמורה על הקלה?
תלמוד לומר: "קרבנו... על חטאתו"⁶⁰ (ויקרא ד, כח) - עד שיהא קרבנו לשום חטאו.

יכול לא יצא בבהמה שהפריש לעצמו מן הקלה על הקלה או מן החמורה על החמורה,
אפילו מן הקלה על החמורה,

⁵⁸ תיקון גירסה לפי המקבילה, וכתב"י מינכן, הגהות הב"ח.

⁵⁹ או הודע אליו חטאתו אשר חטא בה והביא את קרבנו שעייר עזים זכר תמים

60

או מן החמורה על הקלה,
 שכן אם הפריש בהמה על החלב והביא על הדם,
 או על הדם והביא על החלב,
 שהרי לא מעל, ולא כיפר,
 אבל יוצא במעות שהפריש לעצמו: מן הקלה לקלה,
 ומן החמורה לחמורה,
 מן החמורה לקלה,
 ומן הקלה לחמורה,
 שכן אם הפריש לעצמו מעות מן החלב והביא על הדם,
 על הדם והביא על החלב, שהרי מעל, וכיפר?
 תלמוד לומר: "על הטאתו" (ויקרא ד, לה) עד שיהא קרבנו לשם חטאו".
 קתני מיהת: "בהמה", מאי לאו אפילו בעלת מום?

לא, תמימה.

אבל בעלת מום מאי? כסתומה דמאי, מאי איריא דקתני מעות שהפריש אביו?
 ליתני בעלת מום!

הכי נמי, דלמאי חזיא לדמי,
 דמי היינו מעות.

22. כח, א-ב

משנה

נזרק עליה אחד מן הדמים - אינו יכול להפר.

רבי עקיבא אומר:

אפילו נשחטה עליה אחת מכל הבהמות - אינו יכול להפר.

במה דברים אמורים:

בתגלחת הטהרה,

אבל בתגלחת הטומאה - יפר,

שהוא יכול לומר: אי אפשי באשה מנוולת.

רבי מאיר אומר:

אף בתגלחת הטהרה - יפר,

שהוא יכול לומר: אי אפשי באשה מגלחת.

גמרא

מתניתין דלא כרבי אליעזר.

דאי רבי אליעזר,

האמר: "תגלחת מעכבת",

וכיון דלא גילחה אסירה בחמרא,

וכיון דאית לה ניוול מצי מיפר.

ובהא פליגי,

כחב, תנא דידן סבר: כיון דאיזדריק עליה דם, לאלתר שריא בחמרא, והא לית לה ניוול.
ורבי עקיבא סבר: אפילו אישתחישת בהמה אינו יכול להפר, משום הפסד קדשים.

מתקיף לה רבי זירא:

ואמאי? לזרוק דמן שלא לשמן, ויתיר בשר באכילה!

מי לא תניא:

"כבשי עצרת ששחטן שלא לשמן,

או ששחטן לפני זמנו,

או לאחר זמנו -

הדם יזרק, והבשר יאכל.

ואם היתה שבת - לא יזרק.

ואם זרק - הודצה להקטיר אימוריו לערב!"

אמרי: אי שחט עולה או שלמים, הכי נמי.

אלא, הכא במאי עסקינן: כגון ששחט חטאת ברישא,

כדתנן:

"אם גילח על אחת משלשתן - יצא" (נזיר מה.).

23. כח, ב

"במה דברים אמורים: בתגלחת טהרה,
אבל בתגלחת טומאה - יפר,
מפני שיכול לומר: אי אפשי באשה מנוולת.
ורבי מאיר אומר:
אפילו בתגלחת טהרה יפר,
מפני שיכול לומר: אי אפשי באשה מגלחת".

ותנא קמא אמר לך: אפשר בפאה נכרית.

ורבי מאיר סבר: בפאה נכרית, אידי דזוהמא לא ניחא ליה.

24. כח, ב - ל, א

משנה

האיש מדיר את בנו בנזיר,
ואין האשה מדרת את בנה בנזיר.

ביצד?

גילח, או שגילח והו קרוביו,
מיחה, או שמיחו קרוביו.

היתה לו בהמה מופרשת:

החטאת - תמות,
והעולה - תקרב עולה.
ושלמים - יקרבו שלמים, ונאכלין ליום אחד, ואינו טעונין לחם.

היו לו מעות סתומין: יפלו לנדבה.

מעות מופרשים:

דמי חטאת - ילכו לים המלח, לא נהנין ולא מועלין.
דמי עולה - יביאו עולה, ומועלין בהן.
דמי שלמים - יביאו שלמים, ונאכלין ליום אחד, ואינו טעונין לחם.

גמרא

איש - אין,

אבל אשה - לא.

מאי טעמא?

רבי יוחנן אמר:

הלכה היא בנזיר.

כטא, ורבי יוסי ברבי חנינא ^אמר ריש לקיש:
כדי לחנכו במצות.

אי הכי, אפילו אשה נמי!

קסבר: איש חייב לחנך בנו במצות,

ואין האשה חייבת לחנך את בנה.

בשלקמא לרבי יוחנן דאמר: "הלכה היא בנזיר" - אמטו להכי: בנו - אין, בתו - לא.
אלא לריש לקיש - אפילו בתו!

קסבר: בנו - חייב לחנכו,

בתו אינו חייב לחנכה.

בשלקמא לרבי יוחנן דאמר: "הלכה היא בנזיר" - אהכי: "בנזירות - אין, בנדרים - לא.
אלא, לריש לקיש - אפילו נדרים נמי!

לא מיבעיא קאמר,

לא מיבעיא בנדרים דלית ליה ניוול,

אלא אפילו בנזירות דאית ליה ניוול, אפילו הכי חייב לחנכו.

בשלקמא לרבי יוחנן דאמר: "הלכה היא בנזיר" היינו דקתני: "מיחה או שמיחהו קרוביו",
אלא, לרבי יוסי ברבי חנינא דאמר ריש לקיש: כל כמיניהון קרובים דאמרין ליה: לא תיגמריה מצות!?

קסבר: כל חינוך דלא חשיב, לא ניחא ליה.

בשלמא לרבי יוחנן דאמר: "הלכה היא בנזיר" משום הכי מגלח, ועביד הקפה.
אלא לרבי יוסי ברבי חנינא אמר ריש לקיש: "כדי לחנכו במצוות" - הא קעביד הקפה!

קסבר: הקפת כל הראש מדרבנן, וחינוך מדרבנן,
ואתי חינוך דרבנן, ודחי הקפה דרבנן.

בשלמא לרבי יוחנן דאמר: "הלכה היא בנזיר" - אהכי מגלח ומייתי קרבן.
אלא לרבי יוסי ברבי חנינא אמר ריש לקיש: "כדי לחנכו במצוות" - הא קא מייתי חולין לעזרה!

קסבר: חולין בעזרה לאו דאורייתא.

בשלמא לרבי יוחנן דאמר: "הלכה היא בנזיר" - אהכי כי מיטמא מייתי קרבן ציפורין ואכיל כהן מליקה.
אלא לרבי יוסי ברבי חנינא אמר ריש לקיש - הא קאכיל נבילה!

קסבר: רבי יוסי ברבי יהודה, ד"אין שחיטה לעוף מן התורה".
ו"חולין בעזרה - לאו דאורייתא".

וסבר רבי יוסי הכי?!

והתניא:

"רבי יוסי ברבי יהודה אומר:

מנין לחטאת העוף שהיא באה על הספק, שאינה נאכלת?

תלמוד לומר: "והוב את זובו לזכר ולנקבה"⁶¹ (ויקרא טו, ג).

מקיש נקבה לזכר,

מה זכר מביא קרבן על הודאי - אף נקבה מביאה קרבן על הודאי,

ומה זכר מביא על הספק - אף נקבה מביאה על הספק.

מה זכר, ממין שהוא מביא על הודאי מביא על הספק -

אף נקבה ממין שהיא מביאה על הודאי מביאה על הספק.

אי: מה זכר מביא קרבן ונאכל - אף נקבה מביאה קרבן ונאכל!

כטב, אמרת: לא,

אם אמרת בזכר שכן איסור אחד - תאמר בנקבה ששני איסורין!

מאי "שני איסורין"?

לאו איסור נבילה, וחולין בעזרה!

מתקיף לה רב אחא בריה דרב איקא:

ודילמא מיחייב עליה, משום דמיתחזי כתרין איסורין מדרבנן!

לימא כתנאי:

"עד מתי מדיר את בנו בנזיר?

עד שיביא שתי שערות,

דברי רבי.

רבי יוסי ברבי יהודה אומר:

עד שיגיע לעונת נדרים".

מאי לאו תנאי היא,

רבי סבר: הלכה היא בנזיר, ואף על גב דהגיע לעונת נדרים,

מדיר ליה ואזיל עד דמייתי "שתי שערות".

ורבי יוסי ברבי יהודה דאמר: "עד שיגיע לעונת נדרים",

סבר כדי לחנכו במצוות, וכיון דנפיק מרשותיה תו לא מיחייב.

אמרי: לא,

דכולי עלמא "הלכה היא בנזיר", והכא ב"מופלא הסמוך לאיש" קמייפלגי.

רבי סבר: "מופלא הסמוך לאיש" דרבנן, ואתיא דאורייתא דחיא דרבנן.

ורבי יוסי ברבי יהודה סבר: "מופלא הסמוך לאיש" דאורייתא.

⁶¹ והדוה בנדתה והוב את זובו לזכר ולנקבה ולאיש אשר ישכב עם טמאה

ואיבעית אימא:

דכולי עלמא: "כדי לחנכו במצות", ו"מופלגא הסמוך לאיש" דרבנן היא.
 רבי סבר: אתי 'חינוך' דרבנן ודחי "מופלגא הסמוך לאיש" דרבנן.
 ורבי יוסי ברבי יהודה דאמר "עד שיגיע לעונת נדרים",
 קסבר: לא אתי 'חינוך' דרבנן ודחי "מופלגא הסמוך לאיש".

לימא הני תנאי כי הני תנאי,

דתנאי:

"מעשה ברבי חנינא שהדירו אביו בנזיר, והביאו לפני רבן גמליאל.
 והיה רבן גמליאל בודקו לידע אם הביא שתי שערות, אם לא הביא.
 רבי יוסי אומר:

לידע אם הגיע לעונת נדרים אם לאו.

אמר לו: רבי, אל תצטער לבדוקני,

אם קטן אני - אהיה בשביל אבא,

אם גדול אני - אהיה בשביל עצמי.

עמד רבן גמליאל ונשקו על ראשו.

אמר: מובטח אני בזה שמורה הלכה בישראל.

אמר: לא היו ימים מועטים עד שהורה הוראה בישראל".

בשלמא לרבי יוסי ברבי יהודה דאמר: "עד שיגיע לעונת נדרים" -

היינו דקאמר: "אם קטן אני, אהיה בשביל אבא".

אלא, לרבי דאמר: "עד שיביא שתי שערות" - "ואם גדול אני אהיה בשביל עצמי"!

לא, הא ברשותיה דאבוה קאים!

אלא, דאמר: אהא בשביל אבא, אהא בשביל עצמי.

אי אייתי שתי שערות מעיקרא - קאים בנזירות דיליה, ולבסוף, קאים בנזירות דאבוה.

ואי אייתי במצעי מאי?

הניחא לרבי יוסי ברבי יהודה דאמר: עד שיגיע לעונת נדרים.

אלא לרבי דאמר: "עד שיביא שתי שערות" - מאי איכא למימר!

אמרי: לרבי ליכא תקנתא עד דיתב דיליה ויתב דאבוהי.

25. ל, א-ב

משנה

האיש מגלח על נזירות אביו,
ואין האשה מגלחת על נזירות אביה.

ביצד?

מי שהיה אביו נזיר והפריש מעות סתומים על נזירותו, ומת.
ואמר: "הריני נזיר על מנת שאגלח על מעות אבא".

אמר רבי יוסי:

הרי אלו יפלו לנדבה, אין זה מגלח על נזירות אביו.

איזהו שמגלח על נזירות אביו?

מי שהיה הוא ואביו נזירים,

והפריש אביו מעות סתומים לנזירותו, ומת,

זה הוא שמגלח על נזירות אביו.⁶²

גמרא

מאי טעמא?

אמר רבי יוחנן:

הלכה היא בנזיר.

פשיטא!

מאי למימרא דבן יורש את אביו, בת לא!

לא צריכא דלית ליה אלא בת,

מהו דתימא: יורשין גמירין לה,

ל, ב קא משמע לן: הלכה.

⁶² ישן גירסאות שונות למשנתנו.

26. ל, ב

[מי שהיה אביו נזיר והפריש מעות סתומים על נזירותו, ומת.
ואמר: "הריני נזיר על מנת שאגלח על מעות אבא".
אמר רבי יוסי:

הרי אלו יפלו לנדבה, אין זה מגלח על נזירות אביו.
איזהו שמגלח על נזירות אביו?
מי שהיה הוא ואביו נזירים,
והפריש אביו מעות סתומים לנזירותו, ומת,
זה הוא שמגלח על נזירות אביו"].

איבעיא להו:

פליגי רבנן עליה דרבי יוסי או לא פליגי?
ואם תימצי לומר פליגי,
ארישא או אסיפא?

תא שמע:

"ביצד אמרו האיש מגלח על נזירות אביו?
מי שהיה אביו נזיר והפריש אביו מעות לנזירותו, ומת,
ואמר: "הריני נזיר על מנת שאגלח על מעות אבא" -
זהו שמגלח על מעות אביו.
אבל מי שהיה הוא ואביו נזירים, והפריש אביו מעות לנזירותו ומת -
הרי אלו יפלו לנדבה,
דברי רבי יוסי.
רבי אליעזר ורבי מאיר ורבי יהודה אמרו:
זה הוא שמגלח על מעות אביו".

27. לב

בְּעֵי רַבָּה:

יֵשׁ לוֹ שְׁנֵי בָּנִים נְזִירִים - מֵהוּ?
הֵילַכְתָּא גְּמִירִין לָהּ - כָּל דְּקָדִים מְגַלַּח,
אוֹ דִּילְמָא: יְרוּשָׁה גְּמִירִין לָהּ וּפְלַגָּא הוּי.

בְּעֵי רַבָּא:

בְּכוֹר וְפִשְׁוּט - מֵאִי?
הֵילַכְתָּא גְּמִירִין לָהּ, וְהֵילַכְּךָ לֹא בְּעֵי גְלוּחֵי לְפָנֵם מֵאִי דְשָׁקִיל,
אוֹ דִּילְמָא: יְרוּשָׁה הִיא, וְכִי הֵיכִי דְשָׁקִיל פִּי שְׁנַיִם, הֵכִי מְגַלַּח?

וְאִם תִּמְצְצֵי לֹמֵר: יְרוּשָׁה הִיא, וּלְפָנֵם דְשָׁקִיל מְגַלַּח,
וּבְחוּלִין הוּא דְאִית לִיהּ פִּי שְׁנַיִם, אֲבָל בְּהַקְדָּשׁ לֹא.
אוֹ דִּילְמָא: כִּיּוֹן דְקָנִי לִיהּ לְגַלוּחַ, לֹא שְׁנָא?

אָבִיו נְזִיר עוֹלָם וְהוּא נְזִיר סְתָם,
אָבִיו נְזִיר סְתָם וְהוּא נְזִיר עוֹלָם - מֵאִי?

כִּי גְמִירִין הֵילַכְתָּא בְּסִתָּם נְזִירוֹת,
אוֹ דִּילְמָא: לֹא שְׁנָא?

וְאִם תִּמְצְצֵי לֹמֵר:

הֵכָא אִידִי וְאִידִי נְזִירוֹת טְהוֹרָה,
בְּעֵי רַב אִשִּׁי:
אָבִיו נְזִיר טְמֵא וְהוּא נְזִיר טְהוֹר,
אָבִיו נְזִיר טְהוֹר וְהוּא נְזִיר טְמֵא - מֵאִי?

תִּיקוּ.

הדרן עלך מי שאמר